

Därför behövs digitala handelsdokument:

analys & företagsexempel

Kompletterande underlag till Hemställan om ändringar i skuldebrevslagen m.fl. för att möjliggöra användningen av elektroniska handelsdokument i svensk rätt.

NOVEMBER 2025

Innehåll

Därför behövs digitala handelsdokument: analys och företagsexempel 2

372 miljarder argument för att digitalisera handeln 3

Lägre kostnader för dokumenthantering 4

Minskad pappersanvändning ger minskade utsläpp 4

Så påverkas företagen 6

1. Förseningsavgifter när godset inte kan lastas av 6

2. Väntetiden för fysiska signeringar och stämplat i hamnen kostar
miljontals kronor per år 6

3. Bortkommet konossement stoppar fraktfartyg 7

4. Glesbygdsföretag missgynnas av avstånd och pappershantering 7

5. Dokument på villovägar leder till högre tullkostnader 7

6. Logistikeffektiviseringar ställs mot ineffektiv pappershantering 8

7. Stavfel blir ett handelshinder 8

8. Kuriravgifter och räntekostnader när papper skickas kors och tvärs 8

Därför behövs digitala handelsdokument:

Analys och företagsexempel

En internationell handelstransaktion kräver i snitt 36 olika dokument i 240 kopior som passerar mellan ett trettiotal olika parter.¹ Det rör sig om alltifrån konossement och bankgarantier till packlistor och ursprungscertifikat. Utan dessa dokument kan varorna inte levereras till kund, men medan själva varutransporten är genomförd på ett par dagar kan det ta betydligt längre tid för handelsdokumenten att komma fram. Effekten blir att varor blir liggande och affärs-transaktioner fördröjs helt i onödan. Näringslivet vill ställa om till digitala handelsdokument och de tekniska lösningarna finns, men avsaknad av lagstiftning på området skapar juridisk osäkerhet vilket sätter käppar i hjulet.

Den fysiska dokumenthanteringen leder till långa ledtider, höga kostnader för fysisk postgång, förseningsavgifter när gods blir stående i hamn, räntekostnader och att kapital binds längre än nödvändigt i stället för att kunna användas till investeringar, innovation och tillväxt. Nedan visar vi med såväl en sammanfattning av internationella kvantitativa studier och konkreta företagsexempel på de utmaningar som nuvarande system med fysiska handelsdokument för med sig och vilka samhällsekonomiska och miljömässiga vinster som skulle kunna uppnås genom en övergång till elektroniska handelsdokument.

372 miljarder argument för att digitalisera handeln

FN har i en studie från 2025² undersökt hur 110 ekonomier i världen skulle påverkas om handeln helt kunde digitaliseras. För Sveriges del beräknas exporten kunna öka med 17,99 % på grund av att digitaliseringen sänker kostnaderna och hindren för att handla internationellt. År 2024 uppgick värdet på svensk varuexport enligt SCB till totalt 2 067,5 miljarder kronor.³ Om man tillämpar FN:s modell på 2024 års siffror innebär det att svensk export i absoluta tal skulle öka med 372 miljarder kronor. De positiva effekterna för svensk export är särskilt anmärkningsvärda i jämförelse med det sammantagna resultatet för alla världens utvecklade ekonomier, där varuexporten beräknas öka med 12,40 %.

I studien tittar man därutöver också på hur kostnaderna för att handla, tillverkningspriser och reallöner skulle påverkas. För svensk del konstateras att företagens kostnader för att handla internationellt skulle minska med -5,96 %, reallönerna öka med 4,64 % och företagens tillverkningskostnader minska med -3,21 %.

Effekterna på svensk ekonomi, företag, arbetstagare och konsumenter skulle med andra ord vara odelat positiva. I en tid när företagen annars möter stora utmaningar, högre kostnader och längre ledtider till följd av tullhöjningar, handelspolitiska spänningar och regulatorisk

1 WTO, ICC (2022). *Standards Toolkit for Cross-border Paperless Trade*.

https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/standtoolkit22_e.htm

2 UNESCAP (2025). *Impact of Trade Digitalization on Trade, Wages and Producer Prices: Global Regional and National Estimates*.

<https://repository.unescap.org/items/18ec6973-3587-4ea9-a734-54eba53c7b75>

3 SCB (2024). Total varuimport, varuexport och handelsnetto. År 1975 - 2024.

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__HA__HA0201__HA0201A/ImportExportS_nabbAr/

fragmentering skulle dessa effekter vara särskilt betydande. FN betonar dessutom själva i studien att beräkningarna är konservativa och att siffrorna ligger i det nedre spannet av vad man bedömer är ett trovärdigt scenario.

Även Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har i en studie från i år undersökt effekterna av ökad digitalisering av handeln.⁴ Studien visar att övergången till elektroniska handelsdokument kan ge stora exportvinster och minska företagens kostnader, särskilt om digitaliseringen kombineras med enklare myndighetshantering och ökat samarbete mellan tullmyndigheter. En förbättring på 10 % i indikatorer för automatisering, digitalisering av dokument och samverkan mellan tullmyndigheter globalt skulle kunna öka den globala varuhandeln med 18 %. Studien betonar också vikten av rätt regulatoriska förutsättningar, där just ett juridiskt erkännande av användningen av elektroniska handelsdokument nämns som en viktig faktor.

Lägre kostnader för dokumenthantering

Den brittiska regeringen har i en konsekvensanalys från 2022 inför antagandet av *Electronic Trade Documents Act* undersökt vilka de ekonomiska effekterna skulle bli om elektroniska handelsdokument fick samma juridiska status som pappersdokument.⁵ Analysen fokuserar på åtta typer av handelsdokument som man bedömer motsvarar 20 % av alla handelsdokument, däribland konossement, löpande skuldebrev och växlar, och tittar på hur företagens administrativa kostnader skulle påverkas om de går över från fysisk till elektronisk hantering av dessa dokument. I det mest troliga utfallet kommer man fram till att brittiska företag under en tioårsperiod skulle spara sammanlagt 1,1 miljarder pund. Därtill kommer svårsmätbara men viktiga effekter som bättre tillgång till handelsfinansiering för små och medelstora företag, ökad transparens, minskade bedrägeririsker och betydande klimatvinster genom minskad pappersanvändning.

Om samma premisser som i den brittiska konsekvensanalysen tillämpas på svenska förhållanden, där den totala varuhandeln motsvarar omkring en tredjedel av Storbritanniens, skulle motsvarande reform kunna spara svenska företag omkring 5 miljarder kronor över ett decennium.

Andra studier som gjorts på enskilda dokument i en global kontext visar också på betydande besparingar. I en artikel från 2022 kom McKinsey & Company fram till att bara digitaliseringen av alla konossement kunde spara företag och myndigheter sammanlagt 6,5 miljarder dollar i direkta kostnader per år för pappershanteringen och möjliggöra ytterligare global handel till ett värde av 30–40 miljarder dollar.⁶

Minskad pappersanvändning ger minskade utsläpp

Digitaliseringen av handeln har inte bara en positiv effekt för ekonomin och företagen. FN har i en studie från 2021 också undersökt miljö- och klimateffekterna av en övergång till elektroniska

4 OECD (2025). *The digitalisation of trade documents and processes. Going paperless today, going paperless tomorrow.* https://www.oecd.org/en/publications/the-digitalisation-of-trade-documents-and-processes_64872f25-en/full-report.html

5 Brittiska regeringen (2022). *Electronic Trade Documents Bill. Impact Assessment.* <https://www.gov.uk/government/publications/electronic-trade-documents-bill-impact-assessment>

6 McKinsey & Company (2022). *The Multi-billion Dollar Paper Jam. Unlocking Trade by Digitalizing Documentation.* <https://www.mckinsey.com/industries/logistics/our-insights/the-multi-billion-dollar-paper-jam-unlocking-trade-by-digitalizing-documentation>

handelsdokument.⁷ I studien bedömdes den sammanlagda globala effekten av att undvika pappersdokument och transporten av dem samt minskat behov av kontors- och lagringsutrymme motsvara 36,1 miljoner ton i minskade koldioxidutsläpp per år. Det i sin tur motsvarar enligt Världsbanken ungefär Sveriges territoriella koldioxidutsläpp år 2023.⁸ Bara under en enskild internationell handelstransaktion beräknades i snitt 51 kg koldioxidutsläpp kunna undvikas.

Global Alliance for Trade Facilitation har i en studie från 2025 tittat närmare på hur en övergång till elektroniska sundhetscertifikat, som används vid handel med växter och växtprodukter för att förhindra spridning av växtsjukdomar och skadedjur, skulle påverka koldioxidutsläppen.⁹ Studien kom fram till att för varje certifikat som digitaliseras undviks i snitt 8,4 kg koldioxidutsläpp. Mellan 2018 och 2024 utfärdades cirka 7,7 miljoner sådana certifikat via den internationella växtskyddskonventionens (IPPC) plattform för elektroniska sundhetscertifikat. Även om det bara bedöms utgöra cirka 5 % av alla sundhetscertifikat konstaterar studien att ungefär 63 000 ton utsläpp därmed har kunnat undvikas.

7 Duval, Y., Hardy, S. (2021). *A primer on quantifying the environmental benefits of cross-border paperless trade facilitation*. UNESCAP. ARTNet Working Paper Series No. 206. <https://www.unescap.org/kp/2021/primer-quantifying-environmental-benefits-cross-border-paperless-trade-facilitation>

8 Världsbanken (2023). *Carbon dioxide (CO2) emissions (total) excluding LULUCF (Mt CO2e)*. <https://data.worldbank.org/indicator/EN.GHG.CO2.MT.CE.AR5>

9 Global Alliance for Trade Facilitation (2025). *Move Goods, Not Paper: Carbon impacts of digitalising trade procedures Evidence from the ePhyto case*. https://www.tradefacilitation.org/wp-content/uploads/2025/09/Move-Goods-Not-Paper-Carbon-Impacts-of-Digitalising-Trade-Procedures_Alliance-Knowledge-Paper.pdf

Så påverkas företagen

Den fysiska pappershanteringen innebär stora utmaningar för det svenska näringslivet, från längre ledtider till förseningsavgifter och räntekostnader. Nedan har vi samlat åtta konkreta exempel på de problem som företag möter och som kompletterar den makroekonomiska bilden av varför handeln behöver digitaliseras. Exempelen är anonymiserade, men bygger på verkliga omständigheter.

1. Förseningsavgifter när godset inte kan lastas av

Ett svenskt industriföretag exporterar maskinkomponenter till en kund i Egypten. Affären sker som ett dokumentinkasso, där köparen får varorna först när betalning gjorts mot presentation av fraktdokumentet. Originalkonossementet utfärdas när varorna lämnar Göteborgs hamn och skickas med faktura, packlista och ursprungscertifikat via exportörens bank till köparens bank i Egypten. Först när den egyptiska banken har mottagit och kontrollerat dokumentet och fått betalt av köparen får köparen tillgång till konossementet och kan hämta ut varorna i hamnen.

Medan fartyget når Egypten på 10–12 dagar kan det ta upp till tre veckor för dokumentet att passera mellan parterna. Under tiden står containern kvar i hamnen och företaget får betala förseningskostnader (s.k. demurrage) på tusentals kronor per dag. Samtidigt försenas betalningen. Med elektroniska dokument hade hela processen kunnat ske på några timmar i stället för veckor. Varorna hade lämnats ut utan dröjsmål och exportören hade fått betalt snabbare.

2. Väntetiden för fysiska signeringar och stämplat i hamnen kostar miljontals kronor per år

Ett svenskt rederi med omkring fyrtio fartyg på spotmarknaden lastar och lossar gods i olika hamnar under året. Varje gång ett fartyg lastas eller lossas krävs det att lastdokument fysiskt signeras och stämplas, en process som i genomsnitt tar en timme per hamn. Det kan låta marginellt, men när varje fartyg gör omkring åtta lastningar per år blir det en betydande tidsförlust. Sammantaget handlar det om 320 timmar per år, ungefär åtta hela arbetsveckor, som går åt enbart till manuell dokumenthantering.

På spotmarknaden kan kostnaden för att chartra ett fartyg uppgå till cirka 300 000 kronor per dag. En timmes stillestånd kostar alltså cirka 12 500 kronor. Den totala förlusten för en fartygsflotta på fyrtio fartyg blir därmed omkring 4 000 000 kronor per år, enbart för tiden som går åt till att signera papper. Med digitala handelsdokument och elektronisk signering skulle processen kunna ske direkt vid lastning eller lossning, utan väntetid och utan behov av fysiska stämplat. Varje fartyg skulle kunna avgå tidigare, dokumenten vara tillgängliga för alla parter i realtid, och rederiet spara både tid och pengar.

3. Bortkommet konossement stoppar fraktfartyg

Ett svenskt företag sålde varor till Latinamerika. Kort efter fraktfartygets avgång upptäckte företaget att ett av tre originalkonossement hade försvunnit. Eftersom dokumentet är en värdehandling som bevisar att varorna har lastats ombord och ger innehavaren rätt att hämta ut godset i destinationshamnen innebär det bortkomna originalet en risk. Någon som hittar dokumentet kan i teorin kräva ut varorna. Företaget kan ansöka hos domstol om så kallad mortifikation, vilket innebär att den förlorade handlingen förklaras ogiltig. Först när domstolen har fattat beslut om mortifikation kan ett nytt konossement utfärdas.

Domstolsprocessen kan ta flera månader, under vilka transportören inte kan lämna ut godset. Om transporten i stället hade skett med ett elektroniskt konossement hade problemet aldrig uppstått. Den digitala handlingen kan inte tappas bort och med blockkedjetechnik säkerställer man att bara den rättmätige innehavaren kan kräva ut varorna.

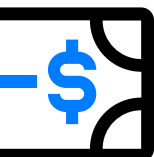
4. Glesbygdsföretag missgynnas av avstånd och pappershantering

För många företag i norra Sverige innebär dagens pappersbaserade system inte bara mer administration utan ett konkret hinder för handel. En företagare i Karesuando tvingas resa upp till 12 timmar tur och retur till Luleå enbart för att hämta de fysiska handelsdokument som behövs för en exportaffär. Det motsvarar mer än en hel arbetsdag som hade kunnat ägnas åt produktion, försäljning eller kundkontakt. Att förlita sig på posten är inte heller alltid möjligt. I delar av norra Sverige kan leveranstiden vara upp till åtta arbetsdagar och i vissa fall försvinner dokument helt.

För exportföretaget som är beroende av snabba leveranser innebär det här både förseningar, högre kostnader och förlorade affärsmöjligheter. Företag i glesbygden får sämre förutsättningar än konkurrenter, inte på grund av sin kompetens eller sina produkter, utan på grund av långsamma och onödiga fysiska processer. Med digitala handelsdokument skulle dessa hinder försvinna helt.

”

En företagare i Karesuando tvingas resa upp till 12 timmar tur och retur till Luleå enbart för att hämta de fysiska handelsdokument som behövs för en exportaffär.

5. Dokument på villovägar leder till högre tullkostnader

Ett livsmedelsföretag med försäljning till USA beslutade att tidigarelägga en leverans så att den amerikanska importören skulle hinna få varorna innan en tullhöjning trädde i kraft. När lasten anlände visade det sig att tullhandlingarna hade försvunnit i hanteringen hos amerikanska tullmyndigheten. Utan dokumenten kunde godset inte förtullas och leveransen blev stående.

När handlingarna till slut hittades hade den nya, högre tullsatsen redan börjat gälla och importören tvingades betala en onödigt hög tullavgift. Med digitala handelsdokument hade varorna kunnat förtullas direkt när de anlände till USA. Tullhöjningen hade kunnat undvikas och både exportören och importören hade sparat tid och pengar.

6. Logistikeffektiviseringar ställs mot ineffektiv pappershantering

Ett svenskt tillverkningsföretag har regionaliserat sin produktion och flyttat tillverkningen närmare sina slutkunder. Det har minskat transportsträckorna och stärkt resiliensen i värdekedjan i en tid av geopolitisk oro och regulatorisk fragmentering. Men trots att varorna nu kan skeppas på 1–2 dagar tar det fortfarande 10–12 dagar för de fysiska handelsdokumenten att komma fram.

Det innebär att varorna inte kan levereras eller betalas förrän dokumenten anländer. Företaget måste under väntetiden ligga ute med stora belopp, trots att varorna redan är framme. Om dokumenten i stället kunde utfärdas och hanteras digitalt hade ledtiderna kunnat kapas till under 24 timmar och dokumenten funnits på plats när godset anlände. Företaget skulle då i stället kunna frigöra resurser till investeringar, innovation och tillväxt.

7. Stavfel blir ett handelshinder

Ett svenskt företag som importerar varor från Asien upptäckte att ett konossement innehöll ett stavfel i deras företagsnamn. Eftersom ett konossement är en värdehandling som ger rätt att hämta ut godset måste mottagarens namn stämma exakt med det juridiska företagsnamnet. I annat fall får transportören inte lämna ut varorna, eftersom det råder oklarhet om vem som har rätt till godset. För att åtgärda felet behövde originaldokumentet skickas hela vägen tillbaka till Asien med kurir för rättning.

Under tiden stod varorna stilla i hamnen. Det svenska företaget fick inte sin leverans och säljaren i Asien fick inte betalt. Först när det rättade dokumentet hade skickats tillbaka till det svenska företaget igen kunde de hämta ut sina varor. Med elektroniska dokument skulle rättningen kunna ske direkt, helt digitalt. Dessutom skulle det ha gått att spåra dokumentet i realtid och låta information följa med mellan olika digitala dokument, vilket hade minskat risken för fel redan från början.

8. Kuriravgifter och räntekostnader när papper skickas kors och tvärs

Ett svenskt exportföretag säljer maskiner till Asien. Betalningen sker via remburs, som innebär att köparens bank garanterar att säljaren får betalt så snart rätt dokument har lämnats in. Vid den pappersbaserade hanteringen skickas originaldokument mellan fyra parter med kurir, vilket tar åtminstone en vecka. Under tiden får exportören vänta på betalningen och betalar ränta på kapitalet. För en affär på 10 miljoner kronor kan kostnaden uppgå till cirka 1 600 kronor i kuriravgifter och cirka 10 000 kronor i ränta.

Med en elektroniskt utfärdad remburs sker dokumenthanteringen och betalningen nästan omedelbart. Kuriravgifter och räntekostnader försvinner, samtidigt som risker och ledtider minskar. Kvar blir bara en mindre kostnad för den digitala dokumentplattformen, som utgör en bråkdel av dagens kostnader.

Internationella Handelskammaren (ICC)

Internationella Handelskammaren är världens största näringslivsorganisation. Vårt mål är att genom internationell handel skapa relationer som främjar fred och välbefinnande. Tillsammans med våra medlemmar arbetar vi för global frihandel och för att underlätta hållbara internationella affärer. Det som skiljer oss från andra näringslivsorganisationer är vårt unika nätverk. Det sträcker sig från lokalt rotade företag av alla storlekar, i samtliga sektorer, från hela världen till arenor som FN, EU och WTO. Tillsammans sätter vi villkoren för morgondagens internationella handel. **Vi är näringslivets globala röst.**

Kontakt

Susanna Zeko
VD & generalsekreterare
ICC Sverige
susanna.zeko@icc.se